

Száz éve született az első magyar detektívfőnök

Báró Splény Ödön érdekes pályafutása

Érdekes életű és érdekes pályafutású ember emléket idézi fel egy százados évforduló. 1842 november 24-én született báró Splény Ödön. A legfőbb ember emlékezetében úgy él Splény Ödön, mint — *Blaha Lujza férje*, arra azonban már kevesebben emlékeznek, hogy — ő volt Budapest rendőrségének első detektívfőnöke. Am nemcsak az teszi jelentőssé rendőrtisztí pályáját, hogy első volt a magyar detektívfőnökök sorában, hanem sokkal inkább az, hogy kitűnő érzékel és nagy eréllyel ő szervezte meg rendőrségünk első detektívosztályát.

Báró Splény Ödön régi híres nemzetségből származott, ősei még a XVI. században jöttek Magyarországra. Széppapja, József koronaőr, nagyapja, Károly, kamarás, apja, Henrik pedig országgyűlési képviselő volt. Splény Ödön, aki száz évvel ezelőtt a nyitrai megyei Csermenden született, még mint egészen ifjú ember a 6. vörtesezred hadnagyaként részt vett az olasz hadjáratban. Később Kecskeméten volt jogász. 1867-ben ugyan hivatali vállal Fejér megyében, de amikor a honvédséget megszervezték, mint főhadnagy belépett a magyar honvédség kötelékébe. A Ludovika Akadémia felállításakor, 1873-ban annak tanára lett. Három év múlva századosi rangban nyugdíjba ment. 1885-ben rendőrkapitánnyá nevezték ki.

A Pesti Hírlap a detektívtestület létesítéséért

A fiatal magyar rendőrség, amelynek rendőrszemélyzete ekkor mindössze 620 főt számlált, a 80-as évek elején még nélkülözötte a detektívtestületet. Hetven polgári biztos próbálta helyettesíteni a detektíveket, természetesen sikertelenül. Egymást érték a nagy bűnesetek, anélkül, hogy a rendőrség a tetteseket kinyomozta volna. 1884 július 29-én történt az újabb nagy postalopás, a rendőrség azonban ezuttal is tehetetlen volt. Ekkor írta a *Pesti Hírlap* aug. 2-iki számában „Országos rendőrség” című emlékezetes vezércikkét, amelyben a detektívosztály felállítását követelte.

„Jól szervezett, kitűnő detektívosztály nélkül — szólt a vezércikk — nincs rendőrség, nincs közbiztonság, rendezavarások és bűnök nem gátolhatók meg, a gonosztevők nem keríthetők kézre... A mi polgári biztosaink csak nem mehetnek detektív-szamba...”

A *Pesti Hírlap* követelte vezércikkében, hogy okvetlenül meg kell teremteni, mégpedig sürgősen, a detektívtestületet, mert szerinte „ez a rendőrség lelke, az állami gondviselés mindent látó szeme, a mindent tudó agyveleje”.

Csak hamar meg is bukkott Thaisz

főkapitány, Török János, az új főkapitány pedig a következő év december közepén Tisza Kálmán miniszterelnök és belügyminiszter rendeletére felállította a sürgött detektívosztályt. A belügyminiszter felhatalmazására 23 ideiglenes detektívet, majd egy hónap múlva újabb 8 detektívet vett fel. Különleges szolgálatba osztotta be őket és egyuttal megszüntette a polgári biztosok elavult intézményét. A belügyminiszter az osztály vezetőjévé 1886 április 17-én báró Splény Ödön c. ker. kapitányt nevezte ki — felügyelői címmel és kapitányi ranggal.

Splény Ödön megszervezi a detektívtestületet

Báró Splény Ödön ekkor hozzáállt a detektívtestület megszervezéséhez. A detektívek, bár osztályba csoportosítva, de a főkapitány, a ker. kapitányok és az osztályvezető tanácsosok mellé beosztva dolgoztak és sem szervezeti, sem szolgálati utasításuk nem volt. Török János főkapitány az első detektívönökökkel egyetértve, három hónap múlva rendeletet adott ki, amely az összes kinevezett detektíveket a detektívosztályba rendelte és a felügyelő vezetés alá helyezte. Ekkor bocsátotta ki Splény Ödön az első szolgálati beosztást. Majd 1888 július elsején a belügyminiszter jóváhagyásával hatályba lépett a detektívosztály szabályzata is.

Splény detektívjei csakhamar megmutatták, hogy mit tudnak. A detektívönök irányításával egymást érték a fiatal testület sikerei. Már az első évben elfogták Loyand Adolf francia állampolgárt, akit addig egész Európa rendőrsége hiába keresett. Loyand a Váci-uti Mocsányi-házban titkos rulett-bankot alapított és sok embert kifosztott. 1887-ben Welland Nándort, az akkori idők hírhedt „betörőkirályát” fogták el, aki — bár csak 47 éves volt — közel 25 évet töltött börtönökben. Nagy becsületet szerzett az új testületnek, hogy huszonnégy óra alatt kinyomozta a gróf Festetics-palota betörőit.

Az első detektívönököket 1890-ben tanácsossá nevezték ki és a IV. ker. kapitányság vezetésével bízták meg. Ezt az állást töltötte be nyugdíjazásáig.

Báró Splény Ödön a fővárosi társas életben is ismert és becsült ember volt, különösen mint a magyar szent korona vöröskereszt egyletének főszabigott-helyettese. 1881-ben feleségül vette Blaha Lujzát és a nemzetcsalogányával kötött házassága még több tisztelőt és barátot szerzett báró Splény Ödönnek. A mag ar rendőrség első detektívönöke 1909 januárjában halt meg, 67 éves korában.

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Szerző:

Hely

Cím:

100 éve született az első magyar detektívfőnök

Idő

1942

Forrás:

Pesti Hírlap

Személy

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. fiz.)

(Old)

351.74